

Маннергейм. Спогади. Том I

Карл Маннергейм

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Юрій Зуб

© Видавництво «Наш Формат». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Передмова

Ще задовго до двох воєн, які одна за одною спіткали фінляндський народ у часи світового лихоліття 1939–1945 років, друзі неодноразово радили мені написати спогади. Вони доводили, що перебіг мого життя до того, як 1918 року я почав виконувати функції головнокомандувача під час визвольної війни в Фінляндії, маловідомий співгромадянам, надто молодшому поколінню, і їм буде цінно ознайомитися з тим, що я спізнав і пережив на чужій землі й що підготувало мене до служіння Вітчизні. Крім того, друзі наголошували, що оприлюднення власного погляду на події 1918 року і пізніших часів потрібне, аби доповнити і скоригувати матеріали, вже опубліковані в різних виданнях.

Я визнавав слушність цих думок, однак із практичних міркувань пристати на поради було важко. Якщо не брати до уваги докладних щоденників, які я вів у дворічній експедиції Центральною Азією та Китаєм 1906–1908 років, із тридцятирічної кар'єри в Російській імператорській армії у мене збереглися лише фрагментарні нотатки. Ні впродовж визвольної війни, ні в насичені подіями часи по її закінченні я теж не мав змоги систематично все занотовувати. Вирішальною перешкодою став брак часу на запис спогадів і дослідження перебігу подій після того, як 1931 року президент Свінгууд призначив мене головою Ради оборони, — цей пост передбачав, що в разі війни я стану верховним головнокомандувачем. Підготовка себе самого, збройних сил і нації до оборонної боротьби, яка бачилася неминучою, захоплювали всю мою увагу.

Гадаю, я зробив усе, що міг, аби вберегти наш народ від війни. Це не дало результату, і мені судилося стати до боротьби на чолі збройних сил, які, попри всі мої зусилля, аж ніяк не були споряджені так, як мали б і могли б бути, але завдяки патріотичній

жертвості, відвазі та боєздатності спромоглися дати відсіч переважальним силам нападника. Фінська міць і незламність ошелешили світ. Коротка Зимової війна, з якою країна гідно впоралася, виборюючи свою свободу і безпеку всієї Північної Європи, та не менш загрозливий і виснажливий подальший збройний мир усе ж таки затягли Фінляндію у вир великої політики, оминуту який їй було не до снаги.

У новій війні, що тяглася чотири літа й три зими, доводилося обходитися без моральної й матеріальної підтримки Скандинавії та західних країн, які чимало допомагали під час Зимової війни. Утім, Німеччина, яка 1939 року дала нашому супротивникові карт-бланш на те, щоб нас знищити, тепер почала вважати, що в її інтересах підтримати нас у радянсько-фінській війні — продовженні Зимової. Однак воювали ми не за Німеччину і не за її ідеологію. В обох своїх оборонних війнах ми боролися за власну справедливую справу: за те, щоб зберегти право залишатися самостійною нацією і жити згідно з власними західними ідеалами людського співжиття.

Завдяки чудовим бійцівським властивостям солдатів, ліпшому спорядженню і сприятливому військово-політичному вихідному становищу наша армія змогла влітку 1941 року відновити історичні державні кордони і перемістити оборону на територію супротивника. Далі ми мусили кріпитися й чекати, доки Фінляндія матиме змогу вийти з війни з якнайменшою загрозою для життя і свободи. Доки військове панування гітлерівської держави було непохитним, а можливості постачання країни цілковито залежали від німецького сприяння, зміни фронту, потрібні для мирного врегулювання відносин, означали б війну проти Німеччини, прямим наслідком якої стала б окупація півночі Фінляндії й непередбачувана загроза руйнацій, голоду та внутрішнього розбрату.

Те, що ми нарешті, провоювавши понад три роки, досягли миру без втрати суверенітету, — заслуга збройних сил. Хоча міцніший супротивник урешті-решт пробив нашу оборону, армія знову стала до боротьби, зупинила наступ і дала потрібний дипломатії шанс. У тій ситуації я в серпні 1944 року вдруге взяв на себе обов'язки очільника держави, щоб вивести її з війни.

Коли дев'ятнадцять місяців по тому я відчув, що можу залишити пост президента республіки, аби майже у вісімдесят років вийти на заслужений відпочинок, знову набуло актуальності питання мого внеску у висвітлення подій, які так глибоко і фатально вплинули на формування долі країни. Хіба я не мушу тепер, коли держави Заходу, здається, забули про відважний фінляндський народ, розповісти нашим близьким і далеким друзям те, що знаю про невтомну оборону всього найсвятішого для кожного народу? Хіба співгромадяни не мають права на можливість познайомитися з моїми міркуваннями щодо причин і взаємозв'язку низки подій, у результаті яких Фінляндія опинилася в теперішньому становищі?

Такі роздуми спонукали сісти до роботи й записати цю суміш спогадів і подій, на які багате моє тривале життя. Я цілком усвідомлюю, що оповідь, а надто її частина про трохи давніші часи, внаслідок відсутності нотаток має прогалини й не охоплює всього. Пізніші розділи — частка історії молодшої незалежної країни. Сподіваюся, що ця квінтесенція подарованих життям подій, які я пережив і на яких навчився, зможе стати просвітою і дороговказом для поколінь, на плечах яких нині і надалі лежить добробут Фінляндії.

Маннергейм

Валь-Мон,

Гліон-сюр-Монтре,

10. 05. 1950

• • •

Далі — у повній книжці «Маннергейм. Спогади. Том I».
nashaknyga.com.ua